

Kultūros kirtis

Rubrikos „Kultūros kirtis“ autorius Vilniaus Gedimino technikos universiteto Fundamentinių mokslų fakulteto Grafinių sistemų katedros profesorius dr. Remigijus Venckus ne tik kuria fotografiją, bet ir gausiai apie ją rašo. Šį kartą kviečiame skaityti jo interviu su Panevėžyje gyvenančiu eksperimentinės fotografijos kūrėju Žilvinu Kropu.

Žilvinas Kropas: aš tikiu tuo, ką kuriu

Prof. dr. Remigijus VENCKUS

Naujausia Žilvino Kropo paroda bus atidaryta Panevėžio fotografijos galerijoje (Vasario 16-osios g. 11) 2018 m. gruodžio 19 d. 17.30 val., veiks iki sausio 26 d.

– Papasakokite, koks pirmasis jūsų gyvenime buvo susidūrimas su fotografija?

– Atmenu savo susidūrimą su fotografija. Jis įvyko tuomet, kai dirbau mažmeninėje prekyboje ir prekiauvau fotoaparatais. Jų gausia ir įvairi, privertė išbandyti prekiaujamą fotoaparatus. Išanalizavęs techninius parametrus nusipirkau man tuo metu labiausiai tinkamą aparatą.

Anuomet nesupratau, ką noriu kurti, todėl nuolat keičiau objektus ir vykdžiau tinkamiausio žanro paieškas (pvz., makro-, gatvės, mados fotografija, etc.). Galiausiai mane ištikio savotiška krizė: nebega-

lėjau žiūrėti į tuos visus mane supusius fotoaparatus.

Nenorėdamas sėdėti ilgas valandas ir retuotai nuotraukas padariau radikalią sprendimą. Pardaviau visą savo įrangą. Vis dėlto ilgas sėdėjimas prie nuotraukų redagavimo man yra panašus į kažkokią absurdišką veiklą, kurioje nukenčia net mano santykiai su šeima.

Pagalvojau, ir kam gi man viso to reikia. Negi reikia 70-ies internete mygtuko paspaudimų „patinka“ arba – parodyti netikrą ir dirbtinai pagražintą tikrovę?

Viso to atsisakęs tapau laimingas ir neturintis konkurentų. Nuotraukų retuotai beveik nebereikėjo, kuo jos labiau negražios, netvarkingos, tuo jos geresnės ir įspūdingesnės. Ilgainiui man tapo svarbiausias atvaizdo natūralumas, formuojamas minties gilumas.

Džiaugiuosi, kai keisti atvaizdai

mintimis nukelia kažkur kitur, gal būt anapus pasaulio, lyg į kitą realybę ir jos tvarką.

– Ar išbandėte kitas meno sritis? Kodėl pasirinkote fotografiją? Kuo ji išskirtinė lyginant su kitu menu?

– Man labai patinka tapyba. Jei ne fotografija, tai, manau, ji mano gyvenime užimtų gana svarbią vietą. Tačiau tapyba – tai tik svajonė... Mano fotografijos kūrybos kelyje buvo daug, tačiau netiesioginės pagalbos. Dėkoju visiems, kurie tikėjo manimi ir parodė tinkamą kelią. Dėkoju jiems už tai, kad mane „ištraukė“ iš komercinės fotografijos liūno ir parodė, jog dar egzistuoja ir menas.

Galiausiai mane visiškai užvaldė alternatyvi fotografija. Ieškojau ir tyrinėjau įvairius fotografavimo būdus, domėjausi tuo, ko niekas Lietuvoje nebuvo išbandęs arba tik fragmentiškai pabandė atskirti asmenys.

Man sunku paaiškinti, kodėl pasirinkau fotografiją. Tikriausiai tai susiję su savotiška kūrybine branda ir su regima visuotine fotografijos prekyba. Provokavo ir tai, kad visas pasaulis yra prekyba, greitis, besaikis vartojimas. Tikriausiai dėl to man kilo noras pabėgti nuo viso to triukšmo ir rasti dvasinę ramybę, kuri mane aplanko pasinėrus į kūrybos procesą, lyg savotišką meditaciją.

– Esate eksperimentinės, alternatyviosios fotografijos kūrėjas. Kuriate vietininius fotografijos kūrinius. Koks jūsų kūrybos objektas ir kodėl kūriniai yra vietiniai?

– Iš tikrųjų ne visos mano nuotraukos yra vietinės. Kai kurios būna 5, kitos – 2, o dar kitos tik vieno atspaudu. Tiražą apsprendžiu pats, nes tiražas kelia nuotraukos vertę. Tik pabandykit įsivaizduoti, kiek gali kainuoti vienintelis meno kūrinys, sukurtas per visą autoriaus gyvenimą? Tiesa, kartais aš net pats išsigastu tokio griežto tiražo apribojimo. Kūriniai yra unikalūs, todėl aš jų ir nenoriu tiražuoti. Jie nėra pakartojami ir atkartojami. Jie – tai Lietuvos saulės istorija, jamžinta įvairiais metų laikais.

Fotografijoje taip pat užfiksuoja man labai svarbias vietas, objektus, nukeliančius į vaikystę ir atgaivinančius gilius bei šiltus prisiminimus. Nuotraukos – tai labai vertingi įrašai. Kadangi jie gali keliauti net į muziejų archyvus, todėl aš tikiu tuo, ką kuriu, ir dėl to regiu labai šviesią savo kūrybos ateitį net pasauliniame kontekste.

Pasirinkęs alternatyviąją fotografiją aš vis dar labai išsamiai ją domiuosi, pats analizuoju kūrybos procesą. Analitiškumas leidžia po daugybės šimtų bandymų sukurti savąjį ciklą, atsiranda savita specifiniai kriterijais grįsta vidinė atranka. Tai gi, fotografijos ciklai gimsta proceso analizės dėka, o sėkmės rezultatas – viešos parodos, kuriose randu savąjį auditoriją. Visa tai mane džiugina. Kūrybos procese reikšminga yra saulės šviesa, be kurios pagalbos aš nieko negaliu sukurti. Nuo saulės šviesos priklauso ir mano mėgstamiausių kūrybos technikų vystymas: cianotipija, liumenograma, pinhole, šlapias kolodiumas, gumbichro-

113 dienų. Iš serijos soliaografija. 2017m.

matas, soliaografija, antotipija, van dīke.

– Kokie jūsų mėgstamiausi fotografai, ko jie jus moko? Kodėl vienas ar kitiems žavitis, koks jų stilius?

– Mane žavi tai, kas sukurta rankomis, t. y. nenaudojant skaitmeninių technologijų arba vos vos minimaliai jas integruojant. Aš žaviuosi ir seku Nadeždos Nikolovos-Kratzer kūrybą. Man labai sunku paaiškinti jos nuotraukas, rekomenduoju šio interviu skaitytojams patiems pasidomėti autorės menu!

– Kaip jūsų fotografiją vertina artimieji, draugai, šeimos nariai? Kokių susilaukiate komplimentų? Prisiminkite pačias netikėčiausias reakcijas.

– Pradžioje niekas netikėjo, kad galiu kažką gražaus sukurti naudodamas skardinę tarą, bet vėliau sekė įvairios parodos užsienyje, gausūs straipsniai apie mano kūrybą. Galiausiai mano kūriniai įtikino net skeptikus.

Šeima mane labai palaiko. Žmona padeda atrinkti fotografijas parodomis. Aš ją įtraukiau į liumenogramos kūrybos procesą. Ji taip pat sukūrė, mano manymu, ketletą gana puikių kūrinių, vertų parodos. Mano keturmetė dukrytė ant šviesai jautraus popieriaus taip pat dėlioja kompozicijas iš gėlyčių. Ji net sugėba ištarti žodį soliaografija.

Tikriausiai šeimos palaikymą rodo ir tai, kad mano gimtojo kaimo aplinka tarsi nusėta keistais, juodais fotoaparatais. Nors ir daug kas žino apie mano kūrybą, tačiau vis dar pasitaiko tų, kurie stebisi ir kraipo galvas.

Nors ir daug mano fotoaparatus iškabinėta įvairiuose miestuose, kaimuose, miškuose ir paupiuose, tačiau nemažai jų praradau, tikriausiai jų taip ir nesuįsigražinsiu. Šiuo atveju mano dukrytė dažniausiai samprotauja: tikriausiai smalsūs žmonės juos paėmė. Šviesos linijas, įsirežiusias atvaizduose ji vadina saule su pačiužomis.

Tai gi dabar jau daugelis žino apie tai, kad aš patraukiau meno link, nors tai, kas yra soliaografija, dažnam atatais – visos parodos, kuriose randu savąjį auditoriją. Visa tai mane džiugina. Kūrybos procese reikšminga yra saulės šviesa, be kurios pagalbos aš nieko negaliu sukurti. Nuo saulės šviesos priklauso ir mano mėgstamiausių kūrybos technikų vystymas: cianotipija, liumenograma, pinhole, šlapias kolodiumas, gumbichro-

matas, soliaografija, antotipija, van dīke. Alternatyvi fotografija mane keičia kaip asmenybę, įpareigoja mane būti kitokiam, labiau jautriam, nesukubančiam, ilgai mąstančiam ir kantriam. Fotografija mane taip pat verčia domėtis kitais menais, meno kūrybos virtuve ir net rinkta. Dažnai lankau parodas, skaitau knygas apie meną, straipsnius, žiūriu laidas ir filmus, domiuosi užsienio menininkais ir galerijų ekspozicijomis. Štai prie ko privėdė mane fotografija!

– Kokie jūsų fotografijos kūrybos planai? Papasakokite išsamiau.

– Mano svajonė – surengti parodą Vilniaus universiteto Botanikos sode ir ją pavadinti „Švytėjimas. Iš serijos liumenograma“. Taip pat noriu surengti bendrą parodą su argentiniečiu kolega, kuri vadintųsi „Amorfo“. Pasirodo, kuriame tą patį ciklą. Paroda būtų puikus kultūrinis tiltas.

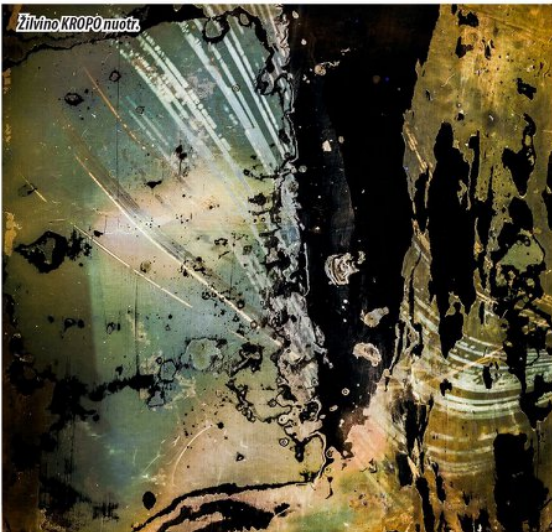
Norėčiau išleisti leidinį „Saulėraščių iliuminacija“, kuriame publikuočiau visas savo geriausias soliaografijos nuotraukas, taip pat detalizuočiau ir patį kūrybos procesą. Manau, reikia istoriją jamžinti popieriuje, nes ji yra vertinga. Išvydu kūrinius galėtų atsirasti pasekėjų, kurie ateityje kurtų gal net geresnes fotografijas.

Kitas mano leidinys galėtų būti „Raguvėlė“. Jame sugultų atvaizdai iš mano gimtojo kaimo, užfiksuoti naudojant tris skirtingas fotografijos technikas. Tai leidinys, leidžiantis keliauti skirtingu laiku ir erdve, galintis suvirpinti kiekvieno raguvėlio širdį. Atvaizdai tikriausiai žiūrova nukeltų į keistą gyvenamąją aplinką, tarsi į kitą pasaulį.

Galiausiai, noriu surengti ne vieną parodą ir todėl šioje vietoje aš dedu daugtaškį...

– Dėkoju už puikų pokalbį ir linkiu produktyvios kūrybos ir smalsių žiūrovų!

Skaitytojams norime priminti, kad prof. dr. R. Venckus kritikos tekstus, parengtus ir publikuotus 2002–2018 m., galite skaityti elektroniniame archyve www.culture.venckus.eu. Apie jo kūrybą ir akademinę veiklą galite sužinoti apsilankę asmeninėje svetainėje www.venckus.eu, su fotografo veikla galite susipažinti – www.foto.venckus.eu, o apie jo skaitomus seminarus galite sužinoti www.seminar.venckus.eu. Prof. dr. R. Venckus tikisi sulaukti skaitytojų komentarų ir patarimų, kuriuos galite pateikti el. paštu remigijus@venckus.eu.

100 dienų. Iš serijos soliaografija. 2017m....

100 dienų. Iš serijos soliaografija. 2017m